

Pobresa i Escola

I ara amb les dades a la mà.

A partir de la lectura de l'estudi "L'estat actual de l'educació a Catalunya. Anuari 2011", que ha publicat recentment Fundació Jaume Bofill hi ha una reflexió sobre el llast i la manca d'equitat que representa l'extracció social desfavorida en la vida acadèmica de qualsevol alumne i, també, d'algun mite sobre la separació d'alumnes segons l'origen social.

Quan les suposicions i creences es tradueixen en dades estàs una mica més a prop de poder posar cara o nom als problemes. I encara que la hipòtesi confirmada signifiqui l'existència d'un determinat problema, per tant d'alguna cosa no desitjable, podem pensar que hem fet un pas en la bona direcció per resoldre el problema en qüestió. Per què si les dades són bones i fiables, ningú no podrà negar la seva existència.

En aquestes darreres setmanes he estat llegint, subratllant i mirant amb deteniment el volum que ha publicat Fundació Jaume Bofill "L'estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2011"[1]. Publicació feta sota la direcció de Miquel Martínez Martín i de Bernat Albaigés Blasi. És un text dividit en 5 part, on aporten el seu treball un grup de 17 professionals de reconegut prestigi.

Els temes que aborda l'Anuari són variats i de gran interès , per la qual cosa recomano la seva lectura a tots els qui tinguin interès pel món de l'Educació en general i de les Polítiques Educatives o de la Sociologia de l'Educació en particular.

Però avui, en aquest espai, vull retornar al que deia al començament d'aquesta reflexió. La lectura d'aquest estudi m'ha ratificat, amb dades, un convenciment que jo, i molts d'altres, tenim i que citant textualment un paràgraf d'aquesta obra podem definir així: "Hi ha una relació clara entre els indicadors socioeconòmics i els indicadors de fracàs escolar: en general els territoris amb un PIB per càpita més elevat o amb una pobresa relativa més baixa són els que presenten una prevalença més baixa de l'abandonament escolar prematur"[2].

L'estudi, a més, documenta com el factor "immigració" a Catalunya suma risc de fracàs escolar, incrementant en 28 punts el risc d'abandonament escolar prematur dels immigrants respecte els nacionals. Amb una dada complementària que convé posar a la llum: l'abandonament escolar prematur dels nacionals és 6 punts més gran en les escoles públiques que en les privades per efecte de l'origen social segons el sector d'escolarització.

I en l'etern dilema de l'escola pública i l'escola concertada (no em refereixo a la privada sense fons públics en aquest escrit) crec que cal tenir en compte el que la investigació demostra. Transcriu un altre paràgraf de l'Anuari: "La segregació escolar conforma un altre mecanisme de reproducció de desigualtats socials d'origen. Les dades constaten que Catalunya encara té, malgrat que s'intenta que disminueixi, nivells significatius de segregació escolar, i també que aquesta segregació escolar esdevé més perjudicial per a l'alumnat socialment menys afavorit, especialment com a efecte de la seva concentració en determinats centres. L'heterogeneïtat social a les aules, lluny de perjudicar l'alumnat amb millor rendiment, com sovint es pensa, no té efectes sobre els seus resultats educatius i en canvi beneficia l'alumnat amb més dificultats educatives."[3]

Cal, doncs, que entre els gestors polítics de l'educació, a tots els nivells, quedi clar que cal integrar aquesta lliçó en les polítiques educatives que s'articulin per solucionar els problemes d'abandonament prematurs del sistema educatiu.

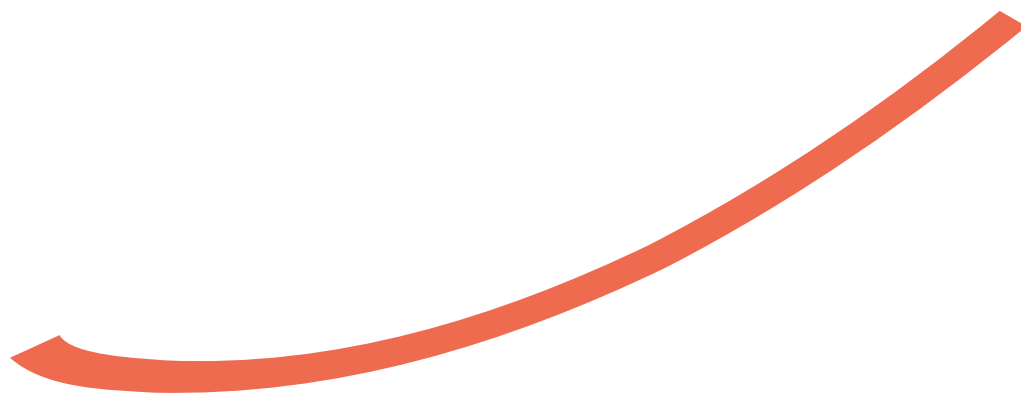
I per tant cal intensificar, i més en moments com l'actual on es parla d'índex altíssims de pobresa, especialment greus per als infants, les polítiques de beques, de reforç escolar, de tutoria, d'escola de pares, de beques de menjador, de transport escolar, d'accés a biblioteques i a la xarxa, etc. Per què si bé l'escola i el sistema educatiu no són el instrument de resolució de la crisi econòmica a curt termini, sí que hi ha dades objectives i contrastades que permeten afirmar que la mobilitat social i la millora de les expectatives personals i professionals passen per l'èxit escolar. I que per aquells infants i joves que parteixen amb desavantatge cal facilitar-los els instruments que els permetin mantenir-se dins el sistema possibilitant, així, l'èxit escolar com a pas previ de l'èxit personal.

I d'altra banda i respecte al "dret a triar l'escola dels seus fills" que reivindiquen alguns sectors de la societat, amagant-se, en molts casos, a sota el desig de preservar-los de companys d'aula immigrants i/o d'extracció social, econòmica i cultural més baixa cal tallar-lo definitivament, al menys en l'escolaritat pagada amb diners públics, doncs aquesta segregació no els millora el rendiment escolar i empitjora el dels alumnes desfavorits quan són un percentatge elevat dins l'aula. I jo m'atreveria a dir que els qui promouen la segregació limiten l'educació dels seus fills al privar-los del contacte i de la relació amb uns companys que viuen altres realitats de la seva mateixa comunitat. Un repartiment equilibrat de la població en les escoles és una mesura gratuïta des del punt de vista econòmic i que aporta molt valor de retorn a la societat.

[1] Miquel Martínez Martín i Bernat Albaigés Blasi (directors) (2012). " L'estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2011." Fundació Jaume Bofill, col·lecció Polítiques núm. 75

[2] Op. Cit. Pàg. 54

[3] Op.cit. Pàg. 328

Els pensaments, criteris i judicis expressats en l'article són exclusivament els de l'autorja
L'article pot ser reproduït, citant-ne l'origen i l'autorja